

**ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ Β΄
ΕΠΙ ΤΗ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙ ΤΟΥ ΑΓΙΩΤΑΤΟΥ
ΠΑΠΑ ΡΩΜΗΣ κ. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ**

Ἀγιώτατε,

Εἶναι ἰδιαιτέρως σημαντική γιά ἐμᾶς ἡ παροῦσα ἡμέρα τῆς ἐπισκέψεως καί ὑποδοχῆς Σας στήν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν, κατόπιν τῆς εὐγενοῦς προσκλήσεως τήν ὁποία Σᾶς ἀπηύθυνε ἡ ἔντιμος Ἑλληνική Πολιτεία διά τῆς Ἐξοχωτάτης Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας κ. Αἰκατερίνης Σακελλαροπούλου.

Σᾶς ὑποδεχόμεθα μέ αἰσθήματα ἀδελφосύνης καί τιμῆς. Ὡς εὖ παρέστητε τόσον Ὑμεῖς, ὅσον καί τά μέλη τῆς Συνοδίας Σας, στήν καθέδρα τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀθηνῶν, πλησίον τοῦ ἱεροῦ βράχου τῆς Ἀκροπόλεως, πλησίον τοῦ ἱστορικοῦ τόπου, ὅπου γιά πρώτη φορά στήν εὐρωπαϊκή ἱστορία ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν Παῦλος καί ἰδρυτής τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁμίλησε γιά τόν ἄγνωστο Θεό, ὁμίλησε γιά τόν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό: *«διερχόμενος γάρ καί ἀναθεωρῶν τά σεβάσματα ὑμῶν εὔρον καί βωμόν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο, Ἄγνωστω Θεῷ, ὄν*

οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτον ἐγὼ καταγγέλω ὑμῖν» (Πράξ. ιζ', 23).

Ἔχουμε τὴν τιμὴ νὰ Σᾶς ὑποδεχόμεθα στὴν Πατρίδα μας γιὰ δεύτερη φορά, ἀφοῦ εἶναι ἀκόμη νωπές στὴν μνήμη μας οἱ στιγμές τῆς κοινῆς ἐπισκέψεώς μας στὴν νῆσο τῆς Λέσβου, μαζί μέ τόν πρῶτο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας, τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο, μέ σκοπό τὴν παγκόσμια ἀφύπνιση ἐνώπιον τῆς προκλήσεως τοῦ προσφυγικοῦ καί μεταναστευτικοῦ προβλήματος.

Σᾶς ὑποδεχόμεθα σέ μία ἰδιαιτέρως κρίσιμη περίοδο γιὰ τὴν Πατρίδα μας, ἀλλά καί γιὰ ὀλόκληρη τὴν οἰκουμένη. Ἡ σοβοῦσα πανδημική κρίση ἄλλαξε καί συνεχίζει νὰ ἀλλάζει τίς ζωές τῶν ἀνθρώπων σέ ὀλόκληρο τόν πλανήτη. Ποικίλα προβλήματα ἐμφανίσθηκαν στὴν ἐπιφάνεια. Βία, ἀνασφάλεια, φόβος, ἀπελπισία καί κυρίως ἀπογοήτευση κυρίευσαν τίς καρδιές τῶν ἀνθρώπων, ἀνεξαρτήτως χρώματος, θρησκείας, γλώσσης καί πολιτισμοῦ.

Ἀπέναντι στὴν φθορά τοῦ θανάτου εἴμεθα ὅλοι ἴσοι. Ἡ ἀνθρωπολογία τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας περι-

γράφει τήν φθαρτότητα τοῦ ἀνθρώπου, τό πρόσκαιρον τῆς δημιουργίας, ἐνῶ ταυτίζει τόν θάνατο μέ τήν ἀμαρτία. Ὁ Χριστός μας, ἐλευθέρωσε τό ἀνθρώπινο γένος ἀπό τήν φθορά τῆς ἀμαρτίας. Ἀνέστησε τόν πεπτωκότα ἄνθρωπο, μεταμόρφωσε τήν ζωή του καί «θανάτω θάνατον πατήσας», ὡς Ἀρχηγός τῆς ζωῆς καί τοῦ θανάτου προσέφερε τήν αἰώνια καί ἀτελεύτητη ζωή.

Στόν Ἀπόστολο Παῦλο φαίνεται ξεκάθαρα ἡ ταύτιση θανάτου καί ἀμαρτίας. Φαίνεται ὅμως καί ἡ πίστη τοῦ Ἀποστόλου στό γεγονός τῆς Ἀναστάσεως, καθόσον ὑπογραμμίζεται ὅπως ἰδιαιτέρως ἡ ἐλπίδα καί ἡ νέα βιοτή πού προσφέρει ὁ Ἀναστάς Ἰησοῦς. Γι' αὐτό καί εὐαγγελίζεται ὁ Ἀπόστολος τήν εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία καταργεῖ τήν βία: *«καί ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καί τοῖς ἐγγύς»* (Ἐφεσ. β', 17). Εἰρήνη πού τόσο πολύ ἔχει ἀνάγκη σήμερα ὁ κόσμος, γιατί μόνον ὁ Χριστός «καταπαύει τόν κλύδωνα» (πρβλ. Ματθ. ιδ', 22-34), διώχνει τόν φόβο, ἐνισχύει τήν ἀγάπη καί ἀνορθώνει τήν πίστη μας.

Ἡ «ἐν εἰρήνῃ» συμπόρευση Ἐκκλησίας καί ἐπιστήμης βοήθησε, συνέβαλε καί συμβάλλει τά μέγιστα στήν ἀντιμετώπιση τῆς πανδημίας. Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ μαζί

μέ τά έπιστημονικά έπιτεύγματα προστατεύουν τό δώρο τής ζωής, ένισχύουν τήν πίστη τών ανθρώπων, έπεκτείνουν τήν ειρήνη από άτομικό σέ κοινωνικό γεγονός.

Καί εἶναι ανάγκη ὅλοι οἱ χριστιανοί Ἠγέτες νά δώσουμε από κοινοῦ αὐτή τήν μαρτυρία πού χρειάζεται τώρα ἡ οἰκουμένη. Πολύ σωστά, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος έπεσήμανε ὅτι έκ τής ένσκηψάσης πανδημίας δέν απειλεῖται ἡ πίστη, ἀλλά ἡ ζωή τοῦ ανθρώπου. Ἐμεῖς ἔχουμε χρέος νά ἀποσαφηνίζουμε αὐτή τήν οὐσιαστική διάκριση καί νά βοηθοῦμε τούς ανθρώπους νά παύσουν νά φοβοῦνται.

Σᾶς ὑποδεχόμεθα στήν φιλόξενη Ἑλλάδα μας, στήν χώρα πού γνωρίζει καλά τήν ἀρετή καί συνάμα τήν ἀρχοντιά τής φιλοξενίας. Ἄλλωστε, πολλές Ἑλληνίδες μητέρες περιέθαλψαν καί στίς ἡμέρες μας πολλούς πρόσφυγες ἀδελφούς μας σέ ὁλόκληρη τήν Ἑλλάδα. Σέ αὐτές, ἡ χριστιανική διδασκαλία τής ἀγάπης πέρασε στήν ἐφαρμογή, στήν πράξη, ἔγινε βίωμα. Δέν ἔμεινε στά λόγια. Αὐτές οἱ μητέρες συνεχίζουν νά μᾶς διδάσκουν μέ ὅ,τι ὁμορφότερο ἔχει καί μπορεῖ νά δώσει ἡ

άνθρωπινη ψυχή. Μέ τήν φιλαλληλία, τήν αγάπη, τήν αποδοχή, τήν κατανόηση, τήν ανιδιοτέλεια.

Πραγματικά, χαίρομαι γιά τήν εύαισθησία σας στό προσφυγικό καί μεταναστευτικό ζήτημα. Αναγνωρίζω τήν μεγάλη προσφορά σας στήν ένσωμάτωση καί ύποδοχή τόσων προσφύγων κατά τά τελευταία έτη. Όμως αισθάνομαι ταύτοχρόνως τήν ανάγκη νά έπισημάνω μαζί μέ Σᾶς ὅτι ὀφείλουμε νά κρούσουμε τόν κώδωνα τοῦ κινδύνου μπροστά στήν μεγάλη αὐτή πρόκληση. Έάν ἡ παγκόσμια κοινότητα, οἱ ἡγέτες τῶν ἰσχυρῶν κρατῶν, οἱ διεθνεῖς ὀργανισμοί δέν λάβουν τολμηρές ἀποφάσεις, ἡ συνεχῶς ἀπειλούμενη παρουσία τῶν ἀπροστάτευτων προσφύγων γυναικῶν καί τῶν παιδιῶν θά συνεχίζεται αὐξανόμενη παγκοσμίως. Τά αὐτονόητα δικαιώματα στήν παιδεία, τήν θρησκευτική ἐλευθερία, τήν ἰσότητα, θά συνεχίσουν νά ὑποσκάπτονται.

Μαζί ὀφείλουμε νά κινητοποιήσουμε τούς βράχους, τά τείχη καί τήν ἀδιαλλαξία τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς. Ἄρκετά πιά μέ τά ὄμορφα λόγια. Οἱ συνάνθρωποί μας στό Ἀφγανιστάν δέν μποροῦν νά ἀντέξουν αὐτές τίς δοκιμασίες. Θά ἀναγκασθοῦν νά φύγουν καί δυστυχῶς νά ἐργαλειοποιηθοῦν ἀπό Κράτη, ὅπως συστηματικά

γίνεται από τήν γειτονική μας χώρα Τουρκία. Αναγκαζόμενοι νά βροῦν ἀσφαλεῖς χώρους, πιθανόν νά ὀδηγηθοῦν σέ συγκρούσεις, πολιτικές ἢ θρησκευτικές. Χρέος μας λοιπόν ἀποτελεῖ νά σταματήσουμε τήν μεταναστευτική ροή ἐν τῇ γενέσει της. Τώρα! Δέν ὑπάρχει ἄλλος χρόνος! Τό χρωστᾶμε στά παιδιά μας καί στίς ἐπερχόμενες γενεές. Ἄλλωστε, τό προσφυγικό εἶναι περίπλοκο ζήτημα. Πέραν τῶν οἰκονομικῶν, κοινωνικῶν καί πολιτικῶν ἀνισοτήτων, ἐνέχει ἐπίσης ὄντολογικές προεκτάσεις. Ἀπορρέει ἀπό τήν ἀνισότητα πού βιώνεται, ὅταν τό ἀνόμοιο δέν βρίσκεται ἐντός σχέσεως. Καί αὐτό, ὡς χριστιανούς καί θεολόγους, μᾶς ἀπασχολεῖ ἰδιαιτέρως.

Σᾶς ὑποδεχόμεθα σέ μία ἐξίσου κρίσιμη στιγμή γιά ὀλόκληρη τήν οἰκουμένη καί γιά τό μέλλον τῶν παιδιῶν μας. Ἡ πρόσφατη συμφωνία γιά τήν μείωση τῶν ρίπων τοῦ ἄνθρακα στήν Γλασκώβη ἀπογοήτευσε τό μεγαλύτερο μέρος τῶν ἀνθρώπων. Στό περιβάλλον ὅμως δέν χωροῦν συμβιβασμοί. Τό μεγάλο αὐτό δῶρο τοῦ Θεοῦ ἀπειλεῖται καί ἂν δέν ἀναλάβουμε τολμηρές πρωτοβουλίες, τό ζοφερό μέλλον εἶναι μπροστά μας.

Σᾶς καλῶ νά καταδικάσουμε μαζί τήν μυωπική αὐτή πολιτική τῶν ἡγετῶν-κρατῶν, ἰσχυρῶν στήν παραγωγή ἐνέργειας. Δέν ἀρκεῖ νά προβάλλεται μόνον ὁ πλοῦτος, τό κέρδος καί οἱ εὐκολες λύσεις. Δέν ἀρκεῖ νά χρησιμοποιοῦμε ρηχά ἐπιχειρήματα γιά δῆθεν ἀπαιτούμενο χρόνο προσαρμογῆς. Τό ὀφείλουμε στά παιδιά μας. Μοιραζόμαστε, ἄλλωστε, τά ἴδια σχεδόν ἡλικιακά χρόνια καί γνωρίζουμε πολύ καλά τήν ἀγωνία γιά τό αὔριο. Ζοῦμε καί ζήσαμε τήν ζωή μας, ἔχοντας ἀπολαύσει τίς ὀμορφιές τοῦ Θεοῦ στήν φύση καί στό περιβάλλον. Τί γίνεται ὁμως μέ τίς νεώτερες γενεές;

Εἶμαι βέβαιος πώς κρούω σέ ἀνοικτές θύρες καί γι' αὐτό σᾶς παρακαλῶ νά ἀναλάβουμε ἀπό κοινοῦ δράσεις πρὸς αὐτή τήν κατεύθυνση. Ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἀθηνῶν καί ὅλες της οἱ δομές θά εἶναι στήν διάθεσή μας.

Σᾶς ὑποδεχόμεθα, ἀκόμη, σέ μία χρονική συγκυρία πού φαίνεται ὅτι τά γεγονότα ἔχουν ξεπεράσει τούς χριστιανούς ἡγέτες. Ὁ σύγχρονος πολιτισμός μετακινήθηκε ἀπό τό νόημα πού παραδοσιακά ἔδινε ἡ θρησκεία. Στηρίζεται πλέον στό νόημα πού παράγει μιά νέα, κατ' οὐ-

σία, θρησκευτικότητα: ή ψηφιακή τεχνολογία. Η κατάργηση τῶν ὁρίων τοῦ χώρου καί τοῦ χρόνου, δημιουργοῦν τήν ψευδαίσθηση ὅτι ὁ ἄνθρωπος δέν ἔχει οὔτε ὄρια οὔτε περιορισμούς. Ὅτι ἔχει κατακτήσει ἐπί γῆς τήν ἀθανασία, πού ἐμεῖς μεταθέτουμε στά Ἔσχατα. Εἶναι σχεδόν μαγεμένος ἀπό τήν διευκόλυνση καί τίς δυνατότητες πού τοῦ παρέχει ή ψηφιακή ἀνάπτυξη, ὥστε νά μή συνειδητοποιεῖ τήν ἀνελευθερία μέ τήν ὁποία, ἐν τέλει, τόν ὑπονομεύει. Γι' αὐτό, ὄλο καί περισσότερο ἀναμένει μέ ἀνυπομονησία σχηματίζοντας ἀτελείωτες σειρές, τήν ἐπόμενη θαυματουργική ἐφαρμογή της. Φαίνεται, δυστυχῶς, ὅτι ή ἀπομάγευση τοῦ κόσμου, πού εὐαγγελίσθηκε ὁ Διαφωτισμός, ἀποδεικνύεται μιά πλάνη.

Σᾶς ὑποδεχόμεθα, ἐπί πλέον, σέ μία ἰδιαιτέρως ἱστορική συγκυρία γιά τήν Πατρίδα μας. Διακόσια (200) ἔτη παρήλθαν ἀπό τῆς ἐθνικῆς μας παλιγγενεσίας. Ἀπό τούς ἀγῶνες καί τίς θυσίες τῶν ἡρώων μας ἀπέναντι στό σκοτάδι πού ἤθελε νά ἐπιβάλλει τότε ὁ ὀθωμανικός ζυγός. Νίκησε ὁμως τό φῶς, ἐπικράτησε ή πίστη, ἐδραι-

ώθησαν οι θυσίες και αναδείχθηκε εκ νέου το λίκνο της δημοκρατίας.

Ἡ Ὑμετέρα Ἀγιότης, ὡς ὁ σεμνός καί ταύτοχρόνως δυναμικός Ἡγέτης τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, θεωροῦμε ὅτι κατά τήν ιστορική αὐτή συγκυρία διαθέτετε τό θάρρος καί τήν εἰλικρίνεια νά ἐξετάσετε τίς ἀστοχίες καί τίς παραλείψεις πατέρων Σας, οἱ ὁποῖοι δέν ἔστειραν στόν Ἀγῶνα τοῦ λαοῦ μας γιά ἐλευθερία. Δέν εἶναι πρόθεσίς μου νά Σᾶς φέρω σέ δύσκολη θέση. Θεωρῶ ὅμως ὅτι μεταξύ ὄσων θέλουν νά ὀνομάζονται καί νά εἶναι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, ἡ καλύτερη γλῶσσα εἶναι καί παραμένει ἡ εἰλικρίνεια. Μακρυά καί πέρα ἀπό μᾶς ἡ κακῶς ἐννοούμενη διπλωματία καί οἱ διπλωματικές διεργασίες.

Προσωπικά, τρέφω μεγάλη ἐκτίμηση καί ἀγάπη στό πρόσωπό σας. Ἐξ ἀρχῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς σας πορείας διακονεῖτε τόν ἄνθρωπο μιμούμενος τόν Κύριό μας, ὁ ὁποῖος: *«οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι ἀλλά διακονῆσαι»* (Μαρκ. ι', 45).

Γεννηθήκατε, μεγαλώσατε καί διακονήσατε σέ μιά χώρα πού γνώρισε σκληρές περιπέτειες καί μεγάλες ἀνισότητες, οἰκονομικές, ταξικές καί φυλετικές. Ἐπιλέ-

ξατε, ὄχι τυχαῖα, νά λάβετε τό ὄνομα τοῦ ἁγίου τῆς Ὑμετέρας Ἐκκλησίας Φραγκίσκου τῆς Ἀσίζης, γιά τόν ὁποῖον προσφυῶς ἔχετε πεῖ ὅτι *«ἔφερε στόν Χριστιανισμό μιά ἰδέα φτώχειας ἐνάντια στήν πολυτέλεια, τήν ὑπερηφάνεια, τή ματαιοδοξία τῶν πολιτικῶν καί ἐκκλησιαστικῶν δυνάμεων τῆς ἐποχῆς¹»*.

Γι' αὐτό καί ἔχω τήν βεβαιότητα ὅτι ὡς ὁ ρηξικέλευθος Προκαθήμενος τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας γνωρίζετε πώς νά ἀποτινάξετε τά βάρη τοῦ παρελθόντος, καί ἰδίως ὅσα ἀφοροῦν στά γεγονότα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐθνεγερσίας, πού δυστυχῶς ἔχουν πληγώσει τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὅφείλουμε στό αἷμα αὐτῶν τῶν ἡρώων καί τῶν μαρτύρων τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τήν ἀποκατάστασή τους ἀπό Σᾶς μέσα στό ἱστορικό γίνεσθαι. Ἐμπιστεύομαι ἀπολύτως τήν κρίση, τό πνευματικό μεγαλεῖο καί τήν μεγάλη ἐκκλησιαστική σας ἐμπειρία.

Σᾶς ὑποδεχόμεθα, τέλος, Ἀγιώτατε,
ἀναγνωρίζοντας στό πρόσωπό σας ἕνα ἰκανό καί τα-

¹ Brian Bethune, "Pope Francis: How the first New World pontiff could save the church", Maclean's, 26.3.2013.

πεινό έργατη τοῦ μηνύματος τοῦ Εὐαγγελίου γιά τήν ἐνότητά μας στήν κοινή πίστη ἐν Χριστῷ. Ἡ κοινή πορεία τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς μετά τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας κατά τήν πρώτη χιλιετία τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔχει νά μᾶς διδάξει πολλά. Ἐπί πλέον, ἡ δέσμευση ἡμῶν τῶν Ὁρθοδόξων κατά τήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο τῆς Κρήτης τό 2016, ὑπό τήν καθοδήγηση τῆς Μητρός Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, γιά τήν συνέχιση τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου ἀποτελεῖ συστατικό στοιχεῖο τῆς ἀποστολῆς μας. Ὁφείλουμε τήν ἐξακολούθηση τοῦ διαλόγου ἐν ἀληθείᾳ καί ἀγάπῃ, χωρίς συμβιβασμούς καί μισαλλοδοξίες *«ἵνα μή ἐγκοπήν τινα δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ»* (Α΄ Κορ. Θ΄, 12), ἔχοντες ἀσφαλῶς τήν βεβαιότητα ὅτι δέν μᾶς ἐπιτρέπεται νά ἀφήνουμε διηρημένο τόν ἄρραφο χιτῶνα τοῦ Κυρίου, ἀφοῦ, ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, *«οὐ μεμέρισται ὁ Χριστός»* (Α΄ Κορ. α΄, 13).

Ἀγιώτατε,

Κατακλείοντας τίς παροῦσες ταπεινές σκέψεις μας, μέ ἀφορμή τήν ἔλευσή Σας κοντά μας, εὐχόμεθα ὀλοψύχως ὁ Πανάγαθος καί Δωρεοδότης Θεός νά Σᾶς χαρί-

ζει υγεία ακλόνητη, νά Σᾶς φωτίζει στό μεγάλο ἔργο
πού ἔχετε ἀναλάβει γιά τήν διακονία τῶν ἀνθρώπων καί
τήν ἐνότητα τῶν χριστιανῶν καί νά Σᾶς ἐνισχύει στήν
πορεία σας, γιά τήν ἐπίτευξη ὅλων τῶν ἀνωτέρω.

Καλῶς ὀρίσατε!